This Question Paper consists of 29 questions and 10 printed pages + one outline map of India.
ह्या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 29 प्रश्न आणि 10 छापील पाने + भारताच्या नकाशा आहेत.

Roll No. अनुक्रमांक													Code No. 62/S/N/M कोड नं.

Set - **A**

SOCIAL SCIENCE
(सामाजिक विज्ञान)
(213-M)

Day and Date of Examination
(परीक्षेचा दिवस आणि तारीख) ____________________

Signature of Invigilators 1. ____________________
(निरीक्षकाची सही)
2. ____________________

General Instructions :

1. Candidate must write his/her Roll Number on the first page of the Question Paper.
2. Please check the Question Paper to verify that the total pages and the total number of questions contained in the Question Paper are the same as those printed on the top of the first page. Also check to see that the questions are in sequential order.
3. For the objective type of questions, you have to choose any **one** of the four alternatives given in the question i.e. (A), (B), (C) or (D) and indicate your correct answer in the Answer-Book given to you.
4. All the questions including objective type questions are to be answered within the allotted time and no separate time limit is fixed for answering objective type questions.
5. Making any identification mark in the Answer-Book or writing Roll Number anywhere other than the specified places will lead to disqualification of the candidate.
6. Write your Question Paper code No. **62/S/N/M-A** on the Answer-Book.
7. The Question Paper is bilingual. In case of doubt, the English version should be considered as authentic.

सामान्य सूचना :

1 परीक्षार्थीने प्रश्नपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपला अनुक्रमांक लिहावा.

2 कृपया प्रश्न–पत्र तपासून पहा. एकूण पृष्ठांची संख्या छापलेली आहे तेवढेच प्रश्न क्रमाने आहेत का ते पहा.

3 बहुपर्यायी प्रश्नांचे उत्तर लिहितांना दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक पर्याय (A), (B), (C), (D) निवडून उत्तरपत्रिकेत लिहा.

4 बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तर निर्धारित वेळेतच द्यावयाची आहेत यासाठी जास्त वेळ दिला जाणार नाही.

5 उत्तर–पत्रिकेत उमेदवाराची ओळख होईल किंवा योग्य त्या जागे व्यतिरिक्त बैठक क्रमांक लिहिणाऱ्या उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल.

6 आपल्या उत्तर–पत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेचा कोड संख्या **62/S/N/M-A** अवश्य लिहावा.

7 प्रश्नपत्रिका दोन भाषांमध्ये आहे. प्रश्नांबाबत काही शंका असल्यास इंग्रजी रूपांतर प्रमाणभूत मानावे.

SOCIAL SCIENCE

(सामाजिक विज्ञान)

(213-M)

Time : **3** Hours] [Maximum Marks : **100**

वेळ : 3 तास] **[एकूण गुण : 100**

Note : (1) **All** Questions are **compulsory** and carry marks as indicated against each question.

(2) For Multiple Choice Questions **four** options are given. You have to choose right option and indicate it in your answer book.

(3) Attach the map with answer script.

सूचना : (1) **सर्व** प्रश्न सोडविणे **आवश्यक** आहेत. प्रश्नांच्या समोर पूर्ण गुण दर्शविलेले आहेत.

(2) बहुपर्यायी प्रश्नांसाठी **चार** पर्याय दिलेले असून अचूक पर्याय निवडून तुमच्या उत्तरपत्रिकेत लिहा.

(3) तुम्हास पुरविलेला नकाशा मूळ उत्तरपत्रिकेस जोडा.

---

1 Which one of the following Vedas was the first to be composed ? **1**

(A) Atharva Veda (B) Sam Veda

(C) Rig Veda (D) Yajur Veda

खालीलपैकी कोणत्या वेदाची रचना सर्वांत प्रथम झाली ?

(A) अथर्व वेद (B) सामवेद

(C) ऋगवेद (D) यजुर्वेद

2 Which one of the following statements denotes the term "Sovereignty" ? **1**

(A) Equal treatment without discrimination.

(B) The Head of the State is an elected person.

(C) The Spirit of common brotherhood.

(D) Complete political freedom and supreme authority.

'धर्मनिरपेक्षता' या संकल्पनेशी संबंधित असणारे विधान कोणते?

(A) भेदभाव न करता समानतेची वागणूक

(B) मुख्यमंत्र्याची निवड निवडणुकीतून होते

(C) बंधुभाव ही समानतेची शिकवणूक

(D) राजकीय पूर्ण स्वातंत्र्य आणि सर्वोच्च अधिकार

3 Which one of the following is related to the natural component of environment ? **1**

(A) Agricultural fields (B) Parks

(C) Roads (D) Atmosphere

खालीलपैकी नैसर्गिक पर्यावरणाच्या घटकाशी संबंध असलेला एक घटक कोणता?

(A) कृषी क्षेत्रे (B) बागा

(C) रस्ते (D) वातावरण

4 Identify from the following a 'Biotic' component of envirnoment. **1**

(A) Climate (B) Plants

(C) Soil (D) Water

खालीलपैकी पर्यावरणाचा 'जैवीक' घटक ओळखा.

(A) हवामान (B) ग्रह

(C) मृदा (D) पाणी

5 Explain any **two** teachings that are included in the four 'Noble Truths' of Gautam Buddha. **1×2=2**

गौतम बुद्‌धाच्या शिकवणुकीतील चार सत्यांपैकी कोणतेही दोन सत्य लिहा.

6 How does the ecosystem get influenced by human beings ? Explain with an example. **2**

पर्यावरणाच्या घटकांवर मानवी घटकांचा कशाप्रकारे परिणाम होतो? एका उदाहरणाच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.

7 Explain the two provisions that have been guaranteed by the right against exploitation through the Constitution to the citizens. **1×2=2**

पिळवणुकीविरूद्‌ध रक्षणासाठी घटनेने कोणत्या दोन तरतूदींची हमी दिलेली आहे?

8 Why is poverty considered as the greatest bane of democracy ? Explain. **2**

दारिद्र्य हे लोकशाहीचे सर्वांत मोठे दूषण आहे? स्पष्ट करा.

9 Describe the various changes that were made in the Feudal economy after the 10th century in Europe. **1×4=4**

सामंतशाहीच्या अर्थव्यवस्थेत युरोपमध्ये दहाव्या शतकानंतर कोणते बदल झाले याचे वर्णन करा.

10 Describe the main features of the French Revolution. **1×4=4**

फ्रेंच राज्यक्रांतीच्या प्रमुख घटकांचे वर्णन करा.

11 Describe the positive impact of the Industrial Revolution in the economic field. **4**

औद्योगिक क्रांतिमुळे आर्थिक क्षेत्रामध्ये कोणते सकारात्मक बदल झाले त्याचे वर्णन करा.

12 Describe the various methods used by the England in controlling trade with India in 1600 A.D. **1×4=4**

इ.स. 1600 मध्ये भारतात व्यापारासाठी ब्रिटिशांनी कोणकोणती नियंत्रणे आणली याचे वर्णन करा.

13 Explain the role of Raja Ram Mohan Roy as a socio-religious reformer. **4**

सामाजिक व धार्मिक सुधारक म्हणून राजा राममोहन रॉय यांच्या कार्याचे वर्णन करा.

14 Why did some peasants - revolts take place on account of the British policies ? Explain. **4**

ब्रिटिशांच्या धोरणाविरूद्ध शेतकऱ्यांनी आंदोलन पुकारले होते? स्पष्ट करा.

15 Explain the locational significance of India. **1×4=4**

भारतीय स्थानवैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

16 Distinguish between 'intensive farming' and 'extensive farming'. **1×4=4**

सखोल शेती आणि विस्तृत शेती यातील फरक स्पष्ट करा.

17 "The distribution of rainfall in India is highly uneven". Support the statement with examples. **1×4=4**

''भारतातील पर्जन्यामध्ये विषमता मोठ्या प्रमाणात दिसून येते.'' हे विधान उदाहरणांच्या आधारे स्पष्ट करा.

18 Mention any four Directive Principles that promote social and economic equality. **1×4=4**

'आर्थिक व सामाजिक समानतेची संधी' कोणत्या चार मार्गदर्शक तत्वांनुसार दिलेली आहे ते नमूद करा.

19 Mention the main sources of income of the Gram Panchayats. **1×4=4**

ग्रामपंचायतीच्या उत्पन्नाचे प्रमुख मार्ग लिहा.

20 Explain the 'Executive' and 'Legislative' powers of the Governor. **2+2=4**

राज्यपालांचे कार्यकारी आणि कायदेशीर अधिकार स्पष्ट करा.

21 Explain the Original and Appellate jurisdiction of the Supreme Court. **2+2=4**

सर्वोच्च न्यायालयातील मूळ दावा आणि अपिल दावा स्पष्ट करा.

22 Explain the functions performed by political parties during elections. **4**

निवडणूक काळातील राजकीय पक्षाची कोणकोणती कामे असतात ते स्पष्ट करा.

23 How are 'Communalism' and 'Regionalism' challenges to National integration ? Explain with examples. **2+2=4**

राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी आव्हान असणारा सांधिक व प्रादेशिकवाद स्पष्ट करा. उदाहरणे द्या.

24 Describe the various demands that the early Congress leaders – the 'Moderates', placed before the British government in the form of petitions during its first twenty years. **5**

ब्रिटिश सरकारसमोर मवाळ पक्षाच्या कॉंग्रेस नेत्यांनी पहिल्या वीस वर्षांसाठी कोणकोणत्या मागण्या मागितल्या होत्या त्याचे वर्णन करा.

25 Explain the physical and socio-economic factors that influence the distribution and density of population in India. **1×5=5**

भारतीय लोकसंख्येच्या वितरणावर प्राकृतिक, सामाजिक व आर्थिक घटकांचा परिणाम स्पष्ट करा.

26 Explain the role of Public opinion in a democracy. **1×5=5**

लोकशाहीमध्ये जनमताचे स्थान स्पष्ट करा.

27 Explain any five indications that reveal disparities in India. **1×5=5**

भारतीय लोकसंख्येच्या विश्लेषणातील विविधतेचे निर्देशन करणाऱ्या कोणत्याही पाच बाबी स्पष्ट करा.

28 In the given political outline map of India, locate and label the following with suitable symbols : **4×1=4**

(28.1) Karakoram mountain range

(28.2) Narmada river

(28.3) The leading Tea producing state

(28.4) Ranthambhore Wildlife Sanctuary.

भारताच्या नकाशा आराखड्यामध्ये पुढील बाबी भरा, नावे द्या व सूची तयार करा.

(28.1) काराकोरम पर्वतरांग

(28.2) नर्मदा नदी

(28.3) चहा उत्पादनातील अग्रेसर राज्य

(28.4) रणथंभोर अभयारण्य

29 Identify the four 'Bio-reserves' shown on the given political outline map of India as A, B, C and D and write their correct names in your answer book. **4×1=4**

भारताच्या नकाशा आराखड्यामध्ये A, B, C आणि D या अध्याक्षरांप्रमाणे दर्शविलेले चार जैवसंग्रहांची अचूक नावे लिहा.

Outline Map of India (Political)

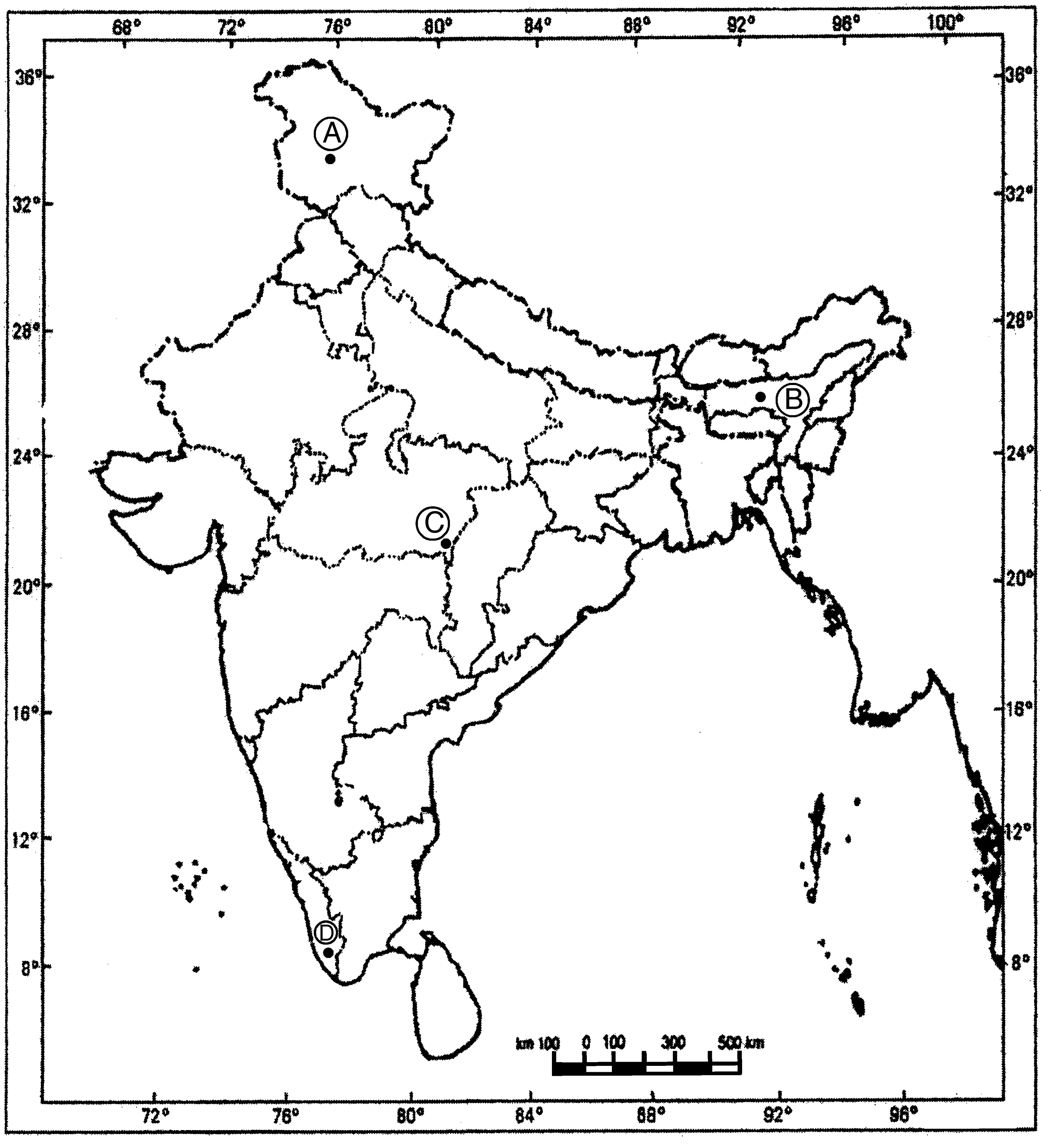

Note: The following questions are for the Visually Impaired Candidates Only in lieu of Q. No. 28 and 29. **4×2=8**

(29.1) Name any two parallel ranges of Himalayas.

(29.2) Name the two major westward flowing rivers of Peninsular India.

(29.3) Name any two major sugarcane producing states of India.

(29.4) Name the Terminal stations of the North-South Corridor.

सूचना प्रश्न क्र. 28 आणि 29 या प्रश्नांसाठी पर्यायी प्रश्न दृष्टीहीन असणाऱ्या उमेदवारांसाठीच आहेत.

(29.1) हिमालयाच्या कोणत्याही दोन समांतर रांगांची नावे लिहा.

(29.2) भारतीय द्विपकल्पावरून पश्चिमेकडे वाहणाऱ्या कोणत्याही नद्यांची नावे लिहा.

(29.3) भारतातील ऊस उत्पादक कोणतीही दोन राज्ये

(29.4) भारताच्या दक्षिण–उत्तर जोडणाऱ्या मार्गावरील दोन ठिकाणे

Roll No. | | | | | | | | | | | |

Q. No. 28

Outline Map of India (Political)